

Oppsummering - møte nr. 5 i Nasjonalt geodataråd

Møtet fant sted på Kartkontoret i Oslo, Storgata 33A, 20.mai 2014

Tilstede:

Kirsti Slotsvik (rådets leder), Anne Cathrine Frøstrup, Arne Bardalen, Guro Dahle Strøm, Øystein Halvorsen (for John Gran), Mona Høiås Sæther, Harald Danielsen, Yngve Melvær (for Jan-Gunnar Winther), Harald Loeng (for Tore Nepstad), Tore Brenden, Ellen Hambro, Jens Sunde, Ellen de Vibe, Jon Lea

Fra KMD: Kari Strande, Dag Høgvard

Fra Kartverket: Erik Perstuen, Sissel Skovly (sekretariat)

Gjest: Heidi Egede-Nissen, kommunikasjonstjenesten i KMD (fram til lunsj)

Saksliste, møte i Nasjonalt geodataråd.

- Sak 01/2014 Referat frå møtet 22. -23.oktober 2013
- Sak 02/2014 Hvordan kan god bruk av geodata bidra til forenkling, fornying og forbedring?
 Generelt - Innledning (Erik Perstuen, Kartverket)
- Ny nasjonal geoportal og Barentswatch (Erik Perstuen, Kartverket og Kirsti Slotsvik, Kystverket)
- Etablering og tilgjengeliggjøring av arealplandata (Erik Perstuen, Kartverket)
- Det offentlige kartgrunnlaget (DOK) (KMD v/Arvid Lillethun, Kartverket)
- Diskusjon
- Sak 03/2014 Videre oppfølging av andre viktige saker for rådet
- Ny nasjonal høydemodell (Erik Perstuen, Kartverket)
- Ledninger i grunnen, i sjøen og i lufta (Kari Strande, KMD)
- Strategi for gratis data (Dag Høgvard, KMD)
- Status for Copernicus (Guro Dahle Strøm, Norsk Romsenter)
- Strategiprosess for Norge digitalt (Erik Perstuen, Kartverket)
- Sak 04/2014 Neste møte og eventuelt

Velkommen – målsetting og forventning

Sak 01/2014 - Referat frå møtet 20.mai 2014

Kommentar til sak 12-2013 Miljøverndepartementets plan for tilgjengeliggjøring av kart- og eiendomsinformasjon.

Ellen de Vibe ønsker at referatet suppleres med utfordringer rundt informasjonssikkerheten ifm frigivelse av data og mulighetene for å aggregere informasjon som kan misbrukes. Det etterlyses vurderinger av konsekvenser for personvernet knyttet til mulige koblinger mellom saker og personer. Det understrekes at sporbarhet er viktig

Utover dette ble referatet godkjent.

Sak 02/2014 – Hvordan kan god bruk av geodata bidra til forenkling, fornying og forbedring?

Generelt

se presentasjon i prosjektrummet "Sak 01-02-03-Gjennomgående presentasjon..." – Erik Perstuen

Begrepet "tidstyv" oppleves som et noe snevert begrep. Tenk "Fornyning – Forenkling – Forbedring"

Den generelle diskusjonen ga mange innspill som kan oppsummeres slik:

Det er viktig å tilrettelegge slik at brukeren kan være en aktiv deltaker i samfunnet. Løsninger må tilpasses på en slik måte at brukeren enkelt kan få utført sine oppgaver. Spørsmålet er jo om vi er fanget av "grundighetens tyranni"? Ønske om å gi brukeren all informasjon må balanseres mot det som er "godt nok". Her er også balansegangen mellom fellesløsninger med "all in" kontra mer brukerrettede løsninger en utfordring. Det kom fram litt forskjellige oppfatninger om bruken av tilpassede løsninger. Det er brukeren som må være i sentrum for en hver utvikling og da er det viktig å ha definert hvem brukeren er.

Etatene må holde fokus på kvalitetsdata og dokumentasjon av disse, slik at brukerne har tillitt til at det er de beste dataene de benytter. Ny nasjonal geoportal skal bli en løsning for enklere tilgang til det store tilfanget av data, løsninger og dokumentasjon, men det stilles spørsmål om den er svaret på alt. Det er en oppfatning av at det trengs mer spesifikke og brukertilpassede løsninger.

Tidstyver finnes på alle nivåer, fra nasjonalt til lokalt. Det må i større grad være kommunikasjon mellom nasjonale og lokale etater. Lokale data utfyller nasjonale data, men følger ofte forskjellige standarder og kan da ikke så lett kombineres.

Det offentlige kartgrunnlaget (DOK)

se presentasjon i prosjektrummet " Sak 02 - Det-off-kartgrlag-mai14-status" forfattet av Hilde Johansen Bakken (KMD), fremført av Arvid Lillethun(Kartverket)

KMD påpeker at det har kommet mange forslag på å utvide definisjonen av det offentlige kartgrunnlaget til å omfatte mer enn bare grunndata. Dagens situasjon er at ingen data oppfyller alle krav til standardisering og oppfordringen går til etatene om å gjøre noe med det.

KMD ble stilt spørsmål om den rettslige konsekvensen ved ikke å oppfylle kravene i DOK og krav til saksbehandling i planprosesser. Det kan også synes som det kan medføre forholdsvis dyptgripende utfordringer og endringer for etatene. Det stilles spørsmål ved om det er naturlig og tilstrekkelig å informere om det gjennom rundskriv fra departementet.

KMD opplyser at det er etatens ansvar å dokumentere at dataene er ihht lover og forskrifter. Dette er etatens selvdeklarasjon. Kommunene definerer selv hvilke av dataene som står på listen som de legger til grunn i sitt planarbeid. Saksbehandlere i kommunen sitter med ansvar for å anskaffe dataene til den enkelte planprosess. Her vil Nasjonal geoportal være den tekniske løsningen både for å legge inn dokumentasjon og for å hente ut tilsvarende.

Enkelte ønsket at det blir gjort en nøyere vurdering av innholdet i listen – som er basert på forslaget fra rapporten fra 2012. Det er viktig med autoriteten til dataene og det er flere data i listen som man av erfaring vet er upålitelig. Hvor nøye er innholdet vurdert og er vi trygge på at de viktigste står på listen?

KMD poengterer at de kan ikke pålegge statlige etater å ha sine data på DOK-listen. For at de skal komme på listen, må kravene som er satt til dokumentasjon og standardisering være oppfylt. Det foreligger en kandidatliste som skal tre i kraft 1.juli. Etatene som eier dataene har da tiden fram til 1.januar 2015 til å oppfylle kravene. Listen skal da kun inneholde data som oppfyller kravene. Listen skal være dynamisk og vurderes årlig.

Oslo kommune: Departementet bør vurdere hvilke kartdata, ut fra datsettens pålitelighet, som legges inn i det offentlige kartgrunlaget. Datasett som ikke er tilstrekkelig kvalitetssikret bør heller vurderes publisert i andre fagdatasett.

Konklusjon:

Rådet tar til orientering at det kun publiseres en kandidatliste til veiledningen om det offentlige kartgrunlaget. En endelig liste som publiseres 1.januar 2015 vil inneholde de datasettene som er leveringsklare, ved at de følger en nasjonal standard og har en tilhørende produktspesifikasjon.

Ny nasjonal geoportal

se presentasjon i prosjekttrommet "Sak 01-02-03-Gjennomgående presentasjon..." – Erik Perstuen

Etatene er opptatt av at dette blir en god felles løsning. Kartverket legger ikke skjul på det krever streng prioritering underveis og håper på forståelse for at ting kommer etter hvert. Selve prosjektet er planlagt å pågå ut 2016/tidlig 2017

Barentswatch

Se dokument i prosjekttrommet "Sak 02 – Barentswatch" – Kirsti Slotsvik

Barentswatch er et godt eksempel på hvordan samarbeid mellom departement og etater gir resulater som "forenkler, fornyer og forbedrer". Det er bevilget 47 mill kr til utvikling totalt fra departementene, og prosjektet favner over 30 etater og 10 departement.

Nytteverdien av Barentswatch er i første rekke:

- Bedre havovervåkning
- Økt sjøsikkerhet
- Effektivisering
- Utvikling

- Økt verdi og kvalitet
- konfliktdempende

Portalen inneholder 250 datatema og er en åpen løsning. Det jobbes med en lukket samhandlingsløsning som vil komme ila året. Nasjonal geoportal er en viktig kilde for denne type spesialiserte portaler – her spesielt for metatdata.

Kartverket påpeker at Barentswatch er en viktig del av den geografiske infrastrukturen og at Rådet bør være oppdatert på hva som skjer i prosjektet. Kartverket og Kystverket samarbeider allerede med deltagelse i hverandres prosjekter og er enige om videre tett samspill.

Det gis uttrykk for at Barentswatch er et prosjekt som har fått etablert gode løsninger og dekker et område regjeringen er opptatt av. Det er blitt gjort en god jobb for å få tildelt midler fra departementene.

Konklusjon:

Nasjonalt geodataråd er informert om status i arbeidet og inviteres til å komme med innspill knyttet til ny nasjonal geoportal.

Det er viktig med et nærmere samarbeid mellom Nasjonal geoportal og Barentswatch.

Etablering og tilgjengeliggjøring av arealplandata

se presentasjon i prosjekttrommet "Sak 01-02-03-Gjennomgående presentasjon..." – Erik Perstuen

Under Norge digitalt er det i 2011 besluttet å gjennomføre en 5-årig satsing på etablering av kommunale planregistre med innhold, gjennom en omforent finansieringsmodell. Ved å gå sammen om finansieringen, kan man få mer fart på etablering og tilgjengeliggjøring av plandata. Fylkesmannsembetet har nå stilt spørsmål om størrelsen på bidraget fra dem, og de er en part som det er naturlig å få med seg også finansielt.

Det finnes mange gode eksempler på at etableringen er vellykket, se eksempelvis Gjøvik kommune i SePlan (www.seplan.no). I Hedmark og Oppland har man gode erfaringer med samarbeid om etableringsprosjekter.

Departementet påpeker at det er viktig å synliggjøre kommunens egen nytte av dette og departementet er selv avhengig av dette til statistikkformål.

Finansieringsmodellen som man fikk på plass for å starte opp prosjektet, er nå under press og må evt. revurderes. Selv om det har vært stilt noen kritiske spørsmål om bruk av ND-midlene i et spleiselag på dette området, må man se det i lys av at det har vært brukt store ressurser og kostnader på å samle disse dataene før også. Denne satsingen er nå et steg i retning av å fjerne "tidstyver". Utgangspunktet for finansieringsmodellen var å favne over alle landets kommuner og initiere datatilgang uavhengig av om det tidligere hadde vært gjennomført etableringsprosjekter. Geosynkronisering vil etter hvert bli en viktig del av etablering og oppdatering av den nasjonale distribusjonsbasen.

Departementet har kun vært involvert i etableringen av planregisteret, ikke finansieringsmodellen.

Nasjonalt geodataråd tar til etterretning orienteringen om status og videre utfordringer i arbeidet med etablering og tilgjengeliggjøring av plandata.

Rådet understreker viktigheten at målsettingen om 2017 blir opprettholdt og finansiert.

Innspill fra Rådets medlemmer på tidstyver i egen virksomhet og i samspill med andre virksomhet:

Harald Danielsen:

1. Manglende samlet kartfesting av infrastruktur

Ingen har en samlet oversikt over alt av infrastruktur som er gravd ned.

De ulike etatene har ansvar for å kartfeste alle sine anlegg.

Men ingen har i oppgave å samordne dette slik at den enkelte etat kan få full oversikt ved å henvende seg ett sted.

Dette forårsaker en god del tidsbruk på informasjonsinnhenting for alle som skal planlegge og gjennomføre investeringer av ulike slag.

Forøvrig er det en erfaringsbasert realitet at ikke alt som er gravd ned er registrert, eller nøyaktig registrert slik det faktisk ligger.

2. Manglende sambruk av bygnings- og eiendomsdata

Bygninger er idag registrert med forskjellig arealbegrep alt etter hvilket formål arealet brukes til.

Arealet som benyttes som grunnlag for vann- og avløpsgebyr, eiendomsskatt og skattetakst er ikke sammenfallende.

I tillegg benyttes flere arealbegrep i plan- og bygningslov - sammenheng.

Ved å samle seg om en arealdefinisjon for alle offentlige formål vil arbeidet i de ulike etatene effektiviseres gjennom gjenbruk av data, samtidig som tilliten i dialogen med de private eierne styrkes betydelig.

3. Klimaendringer. Fare for flom, snøskred, jordras i arealplanleggingen

Kommunene som arealplan- myndighet mangler for en stor del både informasjon og kompetanse på disse områdene.

Erfaringen er videre at såvel informasjon som kompetanse til å tolke / bearbeide informasjonen er tungt tilgjengelig.

4. Klimaendringer. Beredskapsplanlegging

Hendelser de siste åra har resultert i at varsel om flom- og skredfare sendes ut i stort omfang fra ulike statlige instanser. Presisjonsnivået på varslene er imidlertid så lavt, at respekten for varslene undergraves.

Resultatet er delvis at det mobiliseres beredskap helt uten grunn, delvis at mobilisering ikke skjer der det burde vært iverksatt tiltak.

5. Naturmangfold

I 2013 ble det gjennomført en utredning i regi av KS med tittelen " Kommunenes erfaringer med naturmangfoldloven ".

Utredningen tilsier at kapasitet i kommunene til å fremskaffe informasjon om naturmangfoldet er en vesentlig begrensning i arbeidet med oppfølging av loven og dens formål. Viktigste tiltak for å bidra til å redusere dette problemet vil være å forbedre den kartfestede informasjonen om naturtyper.

Mona Høiås Sæther:

Effektivisering og tidstyver i kommunene

Mye fokus om dagen på selvbetjening, dialogløsninger (KommlIT - digitalt førstevalg). (Fjerner tidstyver for innbygger/bruker og kommuneadministrasjonen.)

Selv om brukeren skal stå i fokus så må også arbeidsprosessene digitaliseres for at man skal få de automatiske prosessene i selvbetjeningsløsningene til å fungere optimalt – og spare tidstyver.

Automatisering og selvbetjening krever imidlertid standardisering, det er derfor viktig at vi har omforente basisregistre/-datasett som alle kjenner. Vi må sikre mest mulig gjenbruk av data, og være bevisst på at god dataflyt krever standardisering. I dag bruker kommunene mye tid på å samle inn samme data flere ganger, også data som allerede finnes. Et dårlig datagrunnlag skaper i tillegg merarbeid ved digitalisering.

Kvalitet på geodata er og blir veldig viktig – vi må ha færrest mulig kopier – og samordningen innenfor det offentlige ala Geovekst og Norge digitalt blir særdeles viktig å opprettholde! Denne samordningen slik den fungerer i dag er effektiv og samfunnsøkonomisk lønnsom. Ved eventuell frigivelse av kart- og eiendomsdata er det viktig å sørge for at denne samordningen blir opprettholdt. Hvis betaling bortfaller frykter imidlertid mange for framtiden for dette samarbeidet ettersom mye av forpliktelsen også ligger i det økonomiske bidraget fra den enkelte parten. Både finansiering og samordningsmodell må utredes grundig før man beslutter endelig. Arbeidet med standardisering, veiledning, utvikling, opplæring etc slik det skjer gjennom Geovekst og Norge digitalt er viktig i tillegg til selve finansieringen. Dette samarbeidet sikrer standardiserte og pålitelige geodata til bruk i samfunnet, noe som bidrar til å fjerne en rekke tidstyver på mange nivåer.

Arbeidet som nå skjer med det offentlige kartgrunnlaget vil bidra til fjerning av tidstyver, det sikrer at man finner mest mulig av det man trenger ett sted – med dokumentert kvalitet. I dag går det nok mye tid bort til leting etter aktuelle datasett.

Det brukes også mye unødig tid på å svare innbyggerne/tiltakshaverne om status i saken. Telefon, e-post, chat - "Hva skjer med saken min?" Dialogløsninger og "min side" blir viktig, men dette krever også fokus på standardisering og bruk av basisregistre og omforente felleskomponenter – jfr punktene over.

Sak 03/2014 – Videre oppfølging av andre viktige saker for rådet

Ny nasjonal høydemodell

se presentasjon i prosjekttrommet "Sak 01-02-03-Gjennomgående presentasjon..." – Erik Perstuen

Departementet ser nå på muligheter for å omdisponere lokale midler til nasjonal bruk. Det må ses på behov og nytteverdi og det er ønskelig at flere er med på å finansiere innenfor mindre områder der de har interesser. Det jobbes med flere finansieringsmodeller.

Kartverket er opptatt av at man i større grad blir i stand til å synliggjøre hva en nasjonal høydemodell er og nytten av den. Det er et behov for nasjonale satsinger, og dette er en av dem.

Det ble stilt spørsmål om sluttrapportens kost/nytteanalyse kanskje ikke gjenspeiler effektene riktig. Analysen virker "litt flat" i forhold til det som var forventet. Grunnen kan være tidsnød som medførte at kun 2 kommuner og NVE bidro med brukseksempler.

Ledninger i grunnen

v/Kari Strande, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Det er noen utfordringer knyttet til balansen mellom tilgang for beredskapformål (informasjonssikkerhet) og den forretningsmessige siden. Det skal gjennomføres møter med etater og jobbes med krav for registrering. Mandat om pålegg skal utarbeides. Det må være et samarbeid om å legge installasjoner i grunnen.

Det uttrykkes fra enkelte i Rådet liten tro på at det oppnås enighet mellom etatene og at det i større grad må gis sterkere pålegg. Andre mener at man er for opptatt av sikkerheten og at det viktigste er hverdagsberedskapen ved graving osv.

Det vil være stor aktivitet i ledningsbransjen framover grunnet behov for omfattende utskifting av gammel infrastruktur. Da er det viktig med gode systemer. Hvis man får fram ledningeiers nytte av gode registreringer og systemer, kan dette gjøre finansieringen enklere

Konklusjon:

Viser til forrige møte og rådet ser med bekymring på gjennomføringsevne og overordnet ansvar for kartlegging innenfor områder.

Strategi for gratis data

v/Dag Høgvard, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Det er flere elementer i diskusjon om gratis data enn bare penger. Dette er knyttet til persondata og data med sikkerhetsbegrensinger. Det er ikke en selvfølge at persondata skal være fritt tilgjengelig, selv om den nye matrikkelforkriften har liberalisert tilgangen. Sikkerhetsregimet knyttet til marine primærdata er ikke løst ennå.

Status for Copernicus

Se presentasjon i prosjekttrommet "sak 03 – NGR-Copernicus", Guro Dahle Strøm, Norsk Romsenter

Det er ikke noe tvil om at norsk deltakelse i Copernicus er litt mer komplisert siden Norge ikke er medlem av EU. Men Norge har meldt seg for deltakelse i flere komiteer og er godt representert på enkelte områder.

Norsk Romsenter opplyser at prisen for medlemskap er 1,1 milliarder over en 7-års periode. Det meste av dette går til medlemskapet, men også til sekretariatet i romsenteret, mottak av data og veiledning ved prosessering av data. Alle data er fri og åpne.

Norsk Romsenter tar ansvar for datatilgangen inntil et visst nivå, dvs finansiering og prosessering.

Meteorologisk institutt er godt involvert i Copernicus på flere områder og har stor tiltro til tjenestene som tilbys. Det er viktig å støtte opp om det europeiske samarbeidet her.

Norsk Romsenter har utarbeidet en rapport i samarbeid med NVE og NGU om bruk av radardata kontra optiske data i flom- og skredkartlegging. Rapporten synliggjør en fantastisk nøyaktighet på radardata.

Strategiprosess for Norge digitalt

se presentasjon i prosjekttrommet "Sak 01-02-03-Gjennomgående presentasjon..." – Erik Perstuen

Visjonen for Nasjonalt geodataråd er "Geodatapolitikk for nytte, innovasjon og verdiskaping"

Målet for Norge digitalt er definert :

Velfungerende samarbeid om felles kunnskapagrunnlag

Norge digitalt skal tilby data som er:

- *egnet for å løse oppgavene*
- *enkelt å finne og forstå*
- *enkelt å få tilgang til å bruke*

Strategiprosessen i Norge digitalt samkjøres med Kartverkets strategiprojekt "Destinasjon 2025". Foreløpig har det prosjektet gitt flere spørsmål enn svar.

Strategien for Norge digitalt bør være et hovedtema på neste rådsmøte (høst).

Sak 04/2014 – Neste møte og aktuelt

Neste møte blir 4.november 2014, ved Kartkontoret i Oslo.

Det ble påpekt at Rådet i på det forrige møtet ble enige om alltid å ha et punkt på agendaen hvor man skulle vurdere om det var saker som man burde gå ut i media med.

Det ble dessverre oversett på dette møtet, men Rådets leder opplyste at hun skulle intervjues av "Posisjon" dagen etter.

Sekretariatet noterer seg dette og tar det med på agendaen til neste møte.